

Kunnskapsdepartementet
Att: Jan Ellertsen, spesialrådgiver
postmottak@kd.dep.no

Saksbehandler: Berit Therese Larsen

Oslo 13. november 2019

Høring om endringer i opplæringslova - lovfesting av tilbud om karriereveiledning i fylkeskommunen.

Funksjonshemmedes Fellesorganisasjon – FFO – er paraplyorganisasjon for 84 organisasjoner av og med funksjonshemmede, kronisk syke og deres pårørende. Vi ønsker å komme med innspill til forslaget om å lovfeste tilbud om karriereveiledning i fylkeskommunen.

I Meld. St. 6 (2018–2019) Oppgaver til nye regioner ble det varslet at regjeringen vil overføre tilskuddet til fylkesvise partnerskap for karriereveiledning til fylkeskommunene. Høringsforslaget som foreligger følger opp dette, og FFO støtter at når den statlige tilskuddsordningen legges inn i de statlige rammeoverføringene til fylkeskommunene fra 2020, er det viktig å sikre at de etablerte tilbudene opprettholdes gjennom å lovfeste en plikt for fylkeskommunen til å tilby karriereveiledningstjenester til befolkningen. Vi deler departementets vurdering av at dette ellers er noe fylkeskommunene kan komme til å legge ned.

Gjennom å lovfeste en generell plikt for fylkeskommunen til å tilby karriereveiledningstjenester vil disse også kunne bli tilgjengelige uavhengig av alder. I dag har fylkeskommunen kun plikt til å gi elever i videregående skoler nødvendig rådgiving om utdanning, yrkestilbud og yrkesvalg – og elevene har en motsvarende rett til nødvendig rådgiving.

Vi støtter departementets forslag om å ta inn krav om samarbeid med NAV Fylke i lovteksten. Når det gjelder departementets åpne spørsmål om å ta inn i forskrift at fylkeskommunen må ha en koordinerende funksjon som styrker samarbeid og samordning mellom veiledningsaktørene i fylket og bidrar til kompetanseutvikling for karriereveiledere i grunnskolen, videregående opplæring og NAV, mener vi departementet minimum bør ta det inn i en forskrift. FFO mener dette er så viktig at departementet bør vurdere å ta det inn i lovteksten.

Et lovpålagt samarbeid mellom karriereveiledningen og andre som gir veiledning om yrkesvalg og utdanningsvalg vil kunne føre til kompetanseoverføring mellom de ulike aktørene og mer effektive tjenester. En slik kobling vil kunne gi bedre og mer enhetlige tilbud til elever, studenter, arbeidssøkere og befolkningen som helhet.

Når det gjelder hvor plikten skal ligge (i hvilket lovverk) virker det fornuftig å legge det til opplæringsloven, siden det i dag ikke finnes noen generell lov om fylkeskommunale tjenester. Plikten fylkeskommunen har i dag til å gi videregående opplæring ligger jo også allerede her, noe som understøtter dette. FFO vil imidlertid understreke behovet for å følge opp og overvåke dette. Det er vår erfaring at opplæringsloven ofte brytes, uten at det får konsekvenser for ansvarshavende.

FFO ønsker også å påpeke viktigheten av god karriereveiledning for mennesker med funksjonsnedsettelse. Dette skorter det ofte på, både i overgangen fra skole til arbeidsliv og underveis i yrkeslivet. Det er ekstra viktig for ungdom med funksjonsnedsettelse å få på plass gode overganger fra ungdom og inn i voksenlivet, og for denne gruppen er effekten av høyere utdanning for å komme i jobb større enn for andre. God veiledning i denne perioden er svært viktig. I dag møter mange på veiledere som har dårlig kompetanse på deres situasjon, og ikke minst hva de kan få til. Lave forventninger fra veileder kan stoppe gode løp, og i verste fall føre til at en som helt fint kan jobbe ender opp med å leve et helt liv på uføretrygd. Vi mener at en plikt til å innhente relevant kompetanse dersom den ikke besittes bør tas inn i forskriften. Det kan være viktig rundt små brukergrupper der man ikke kan forvente at alle sentre er like oppdatert.

For at mennesker med funksjonsnedsettelse skal kunne utnytte sitt fulle potensiale er det viktig at de får god veiledning fra studieveiledere og NAV – om det er inn i høyere utdanning eller en mer praktisk rettet utdanning og jobb. Det gjelder også underveis i et karriereløp, der sykdommer, skader og funksjonshemning også kan oppstå. Dette gjelder også for utviklingshemmede, som hvis de er heldige får plass i en VTA-bedrift (mange får ikke engang det). De har ofte ikke noen som helst karriereutvikling etter dette.

For de med omfattende utviklingshemming ønsker vi oss tydeligere føringer for kommunens tilbud etter videregående. Dette bør fremstå klart allerede i ungdomsskolen, slik at skolen kan spisse undervisningen mot tilværelsen etter skolen – på samme måte som skolen skal forberede voksenliv for andre elever.

Elever med sykdom trenger å vite tidlig hvilke muligheter som kan bli aktuelle etter skolen. Mange har unødvendig angst for ikke å innfri kravene til «inngangsporten» til voksenlivet, ved karakterer og utdanning. Å kjenne til kombinasjoner av tilrettelagt arbeid og stønad, eller mulighet for å ta utdanning i eget tempo er viktig.

Vi tenker også at det kan være nyttig at lovverket tydeliggjør behovet for å tenke tidlig og konkret i karriereveiledningen – i samarbeid med kommune og NAV, der disse kommer til å bli samarbeidspartnere. Foreldrene til ungdommene trenger også å kjenne til mulighetene for ekstra år på videregående skole, rett til fleksibelt skoletilbud, og mulighetene for å ha meningsfulle dager også for de som har tilretteleggingsbehov og nedsatt funksjonsevne

FFO ber på bakgrunn av dette departementet vurdere å ta inn, gjerne i en forskrift, at karriereveiledere og kompetansesenter skal ha god kompetanse om elever og arbeidstakere med funksjonsnedsettelse, og tilby individuell veiledning og kurs rettet mot disse gruppene. Dette vil, i tillegg til å styrke den enkelte, også støtte opp under inkluderingsdugnaden og arbeidslinja.

Med vennlig hilsen

FUNKSJONSHEMMEDES FELLESORGANISASJON

Berit Therese Larsen
Interessepolitisk leder